

فایل توضیحات بیشتر و راهنما استفاده از کتابشناسی کتابخانه‌های دیجیتالی

مقدمه

در دهه‌های اخیر، فناوری به یک پدیده مهم و کلیدی برای جوامع تبدیل شده و شناسایی و رصد تغییرات آن را ضروری ساخته است. کتابخانه‌های دیجیتالی جزو فناوری‌های نوین به‌شمار می‌روند و موضوعات تحقیقاتی متنوعی در این زمینه به‌وجود آمده است؛ به‌طوری‌که این حیطه در کانون تحقیق و توسعه پژوهشگران و متخصصان از رشته‌های گوناگون از جمله علم اطلاعات، کتابداری، آرشیو، رایانه، آموزش، حقوق، روانشناسی و غیره قرار گرفته و سرشت خود را وام‌دار این رشته‌ها می‌داند. لذا، انتشارات حوزه کتابخانه دیجیتالی به‌لحاظ ماهیت بین‌رشته‌ای آن از وجوه گوناگون و با رویکردهای متباین و گاهی مبهم بررسی و تعریف شده است؛ حتی در برهه‌های زمانی مختلف با عناوین متفاوتی چون کتابخانه خودکار، الکترونیکی، کتابخانه مجازی، کتابخانه بدون دیوار، کتابخانه هیبریدی و از این دست معادل‌ها نام‌گذاری شده است که در بسیاری از مواقع به‌جای همدیگر به‌کار رفته‌اند و در برخی موارد دیگر تفاوت‌هایی میان آن‌ها قائل شده‌اند. از این منظر، آثار با عناوین و محورهایی انتشار یافته‌اند که در پاره‌ای از موارد عنوان کتابخانه دیجیتالی نداشته ولی محتوای مرتبط با حوزه یادشده را به یدک کشیده‌اند و بالعکس.

در عصر اطلاعات، فراهم‌آمدن زیرساخت‌های تولید و نشر الکترونیکی محتوا توسط اینترنت و وب، سازمان‌دهی و بازبانی منابع علمی را با آشفتگی به‌همراه کرده است. مرادی اعتقاد دارد: «اکنون با در نظر گرفتن چنین دریای عظیمی از اطلاعات تولیدی آیا هیچ محقق‌ی را توانایی آن هست که از آنچه در زمینه کارش منتشر می‌شود آگاهی پیدا کند؟»^۱ به‌همین سبب، ضرورت نیاز به سازوکارهایی که بتوانند به مدیریت انبوه محتواهای علمی کمک کنند بیش‌ازپیش احساس می‌شود. متخصصان راهکارهای متعددی را برای فائق آمدن بر این مسئله پیشنهاد و اجرا کرده‌اند. یکی از آن‌هایی که در این زمینه بسیار کارآمد بوده تولید و بهره‌برداری از کتابشناسی‌ها است.

کتابشناسی، فهرستی سازمان‌یافته از منابع ردیف اول یا دیگر منابع مربوط به موضوع‌ها یا شخص مفروض است که دارای یک یا بیش از یک ویژگی مشترک مانند زبان، شکل، زمان انتشار و نظایر این‌ها می‌باشد. کتابشناسی عبارت است از صورت یا سیاهه‌ای از نام و مشخصات کتاب‌شناختی مواد کتابی و غیرکتابی که به روش خاصی ازجمله الفبایی نام پدیدآور یا زمان انتشار و موضوع تنظیم شده است. هدف اساسی یک کتابشناسی کمک به استفاده‌کننده در تشخیص، وجود یا شناسایی یک کتاب یا هر ماده دیگر است که ممکن

^۱ مرادی، ۱۳۸۵، ص ۱۰۰

است مورد توجه فرد باشد. وظیفه اصلی کتاب‌شناسی ثبت پیشینه‌های دانش بشری است.^۱ در گذشته، کتاب‌شناسی مترادف با فهرست بود. اما امروزه فهرست به سیاهه‌ای از نام و مشخصات منابع کتابی یا غیرکتابی مجموعه یک یا چند کتابخانه گفته می‌شود، در حالی که کتاب‌شناسی مجموعه کتابخانه خاصی را مدنظر ندارد. در فرهنگ اسلامی تقریباً همه کتاب‌شناسی‌ها به ترتیب عنوان کتاب‌ها مرتب شده‌اند و این سنت رایج در شرق بوده است. از این رو است که در کشورهای غربی معمولاً کتاب‌ها را به اسم مؤلف آن‌ها می‌شناسند و نام مؤلف، سرشناسه اثر قرار می‌گیرد.^۱ عمده‌تاً در تدوین کتاب‌شناسی‌ها از منابع مختلفی برای شناسایی و گردآوری اطلاعات آثار استفاده می‌شود. دلیل اصلی این تنوع عموماً آن است که هیچ مرجع واحد و کاملی در شناسایی منابع در شکل‌های مختلف اعم از کتاب، مقاله، پایان‌نامه، طرح پژوهشی و غیره نیست. امروزه، این موضوع به‌ویژه در ایران حتی با وجود کتاب‌شناسی ملی ایران، سامانه گنج پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران، نظام نوین اطلاعات پژوهش‌های پزشکی ایران (نوپا) و نیز فهرست‌های انتشاراتی مانند کارنامه نشر و سایر پایگاه‌های اطلاعاتی با مشکلات متعددی روبه‌رو بوده و هست. کتاب‌شناسی‌ها از نظرگاه‌های مختلف قابل دسته‌بندی هستند که در ادامه به برخی از مهم‌ترین آن‌ها اشاره شده است:^{۱،۳،۴}

۱. هدف. از این لحاظ کتاب‌شناسی‌ها به دو دسته قابل تقسیم هستند. کتاب‌شناسی‌هایی که هدف آن‌ها ارائه توصیفی دقیق از ظاهر و محتوای اثر است، مانند کتاب‌شناسی‌های تحلیلی یا انتقادی که اقدام به ارائه اطلاعات ظاهری و نقد محتوای اثر می‌کنند. دسته دوم کتاب‌شناسی‌هایی تنظیمی یا شمارشی هستند که هدف آن‌ها تنظیم اطلاعات حاصله از آثار در یک ترتیب منطقی و مفید است. کتاب‌شناسی ملی و کتاب‌شناسی موضوعی جزو این نوع از کتاب‌شناسی‌ها می‌باشند.

۲. محدوده جغرافیایی. از این منظر کتاب‌شناسی‌ها به سه دسته جهانی، منطقه‌ای و ملی گونه‌بندی می‌شود. کتاب‌شناسی جهانی شامل تمام آثار منتشر شده و یا در دست انتشار بدون توجه به محدودیت‌های زبانی، موضوعی، جغرافیایی یا شکلی است. کتاب‌شناسی منطقه‌ای باید بدون توجه به زبان، زمان، شکل یا موضوع، شامل همه انتشارات یک منطقه جغرافیایی خاص باشد. کتاب‌شناسی ملی نیز محدود به آثاری می‌شود که در قلمرو جغرافیایی یک کشور منتشر می‌شوند.

۳. دامنه موضوعی. از این جنبه دو نوع کتاب‌شناسی را می‌توان نام برد: کتاب‌شناسی عمومی که در آن بدون در نظر گرفتن نویسنده، موضوع، کشور یا زمانی خاص، آثار را در سیاهه وارد می‌کنند و در آن منابع منتشر شده در موضوعات، زمان‌ها، و شهرهای مختلف فهرست می‌شود؛ و کتاب‌شناسی تخصصی که سیاهه یا صورتی از موادی است که در یک زمینه موضوعی خاص تألیف و منتشر شده‌اند. کتاب‌شناسی‌های تخصصی خود به سه دسته کتاب‌شناسی‌های موضوعی که به معرفی و یا نقد آثار در یک یا چند موضوع خاص می‌پردازند؛

۲. بیگدلی، زاهد (۱۳۸۷). *مرجع‌شناسی عمومی لاتین*. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی.

۳. هدف از ارائه این دسته‌بندی، ارائه شناخت به مخاطبان و نشان دادن جایگاه این کتاب‌شناسی در کنار سایر انواع کتاب‌شناسی‌ها است.

۴. صمیعی، میترا (۱۳۸۵). *کتاب‌شناسی. در دایره المعارف کتابداری و اطلاع‌رسانی*. (ج. ۲). تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.

- کتاب‌شناسی‌های سازمانی که فهرستی از انتشارات یک سازمان یا مؤسسات مشخص است؛ و کتاب‌شناسی‌هایی مشتمل بر آثار یک فرد و آثاری که درباره وی منتشر شده‌اند، تقسیم می‌شوند.
۴. زمان. از این منظر کتاب‌شناسی‌ها به دو دسته کتاب‌شناسی‌های جاری و گذشته‌نگر تقسیم می‌شوند. همان‌گونه که از عنوان این کتاب‌شناسی‌ها نیز مشخص است، کتاب‌شناسی جاری به معرفی آثاری می‌پردازد که به تازگی منتشر شده‌اند و یا آثاری که در آینده نزدیک منتشر خواهند شد؛ و کتاب‌شناسی گذشته‌نگر نیز حاوی آثاری است که قبلاً منتشر شده‌اند.
۵. شمول. از این دیدگاه کتاب‌شناسی‌ها به دو گروه کتاب‌شناسی جامع و برگزیده تقسیم‌بندی می‌شوند. هرگاه کتاب‌شناسی شامل فهرستی از تقریباً همه آثاری باشد که در آن زمینه منتشر شده‌اند کتاب‌شناسی جامع گفته می‌شود و زمانی که انتخابی از مجموعه انتشارات در زمینه‌ای یا محدوده جغرافیایی خاصی صورت گیرد به آن کتاب‌شناسی گزیده می‌گویند.
۶. اطلاعات کتاب‌شناختی. از این نظر کتاب‌شناسی‌ها به دو دسته کتاب‌شناسی‌های گزارمانی (با یادداشت) و غیرگزارمانی (بدون یادداشت) تقسیم می‌شوند. در کتاب‌شناسی گزارمانی، خلاصه‌ای از اثر منتشر شده بعد از توصیف اطلاعات کتاب‌شناختی درج می‌شود. در کتاب‌شناسی غیرگزارمانی شاهد چنین خلاصه‌ای از آثار نیستیم و تنها اطلاعات توصیفی آثار ارائه می‌شود.
۷. شیوه تنظیم. از این رویکرد کتاب‌شناسی‌ها از نظم الفبایی، فرهنگی (مانند فهرست کتابخانه در شکل برگه‌دان که در آن همه معرف‌ها یک‌جا در یک ردیف الفبایی می‌شوند)، رده‌ای (براساس یک نظام رده‌بندی موضوعی)، و تقویمی برخوردارند.

جایگاه کتاب‌شناسی کتابخانه‌های دیجیتال در ایران

در ایران، تاکنون کتابخانه‌های دیجیتال به معنای علمی کلمه شکل نگرفته است، لیکن با توجه به ضرورت به-کارگیری جنبه‌های مختلف فناوری اطلاعات و ارتباطات و هم‌پایی با سایر کشورها، گریزی از تأسیس این‌گونه نهادها نخواهد بود. از سوی دیگر، می‌توان بیان داشت که در گذر زمان (البته با چندین سال فاصله از کشورهای پرچمدار در این عرصه)، فزونی انتشارات و انباشت دانش این حوزه در محمل‌های اطلاعاتی تخصصی و علمی کشور را شاهد بوده‌ایم. همین مباحث، شناسایی و انتخاب آثار مرتبط با قلمرو کتابخانه‌های دیجیتال در میان سایر منابع علمی را به مسئله‌ای مهم بدل ساخته و باعث مسکوت ماندن بخشی از آن‌ها برای اهل علم شده است. از همین رهگذر، ضرورت تدوین کتاب‌شناسی تخصصی کتابخانه‌های دیجیتال که مشتمل بر بخش کثیر ادبیات منتشر شده در ایران باشد، به وضوح احساس می‌شود. هرچند، قبل‌تر اثری با محتوای ۴۶۸ مدرک، تحت عنوان «کتاب‌شناسی کتابخانه‌های دیجیتال» توسط دکتر فیروزه زارع فراشبندی و زهره کریمی گردآوری و در سال ۱۳۹۴ توسط دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی‌درمانی اصفهان به چاپ رسیده است، اما این در صورتی می‌باشد که بر بعضی از بخش‌های آن نقدهایی وارد است و مجال طرح آن‌ها در این متن نیست. آنچه کتاب‌شناسی تخصصی مطالعات کتابخانه‌های دیجیتال ایران را از سایر منابع مشابه متمایز می‌کند، مدت زمان

صرف شده برای گردآوری و تنظیم اطلاعات آثار است که حدود ۶ سال (۱۳۹۲ تا ۱۳۹۷) به طول انجامیده و گردآورندگان از متون تخصصی معتبر و محضر کارشناسان این حوزه در انتخاب کلیدواژه‌های جست‌وجو، غربال منابع نامربوط، پنل خبرگان برای تهیه سیاهه موضوعی و نیز نمایه‌سازی موضوعی حوزه‌های اصلی و فرعی کتابخانه‌های دیجیتالی مستفید گشته‌اند.

در تدوین این کتاب‌شناسی موضوعی در صدد آن بوده‌ایم تا منابع تألیفی و ترجمه‌ای ایرانیان به تفکیک قالب‌های اطلاعاتی مختلف از آغاز تا پایان سال‌های ۱۳۹۵ شمسی و ۲۰۱۶ میلادی ارائه شوند و در مورد هر اثر، نخست اطلاعات کامل کتاب‌شناختی و در ادامه چکیده و شرح مختصری از آن ارائه گردیده است. در خاتمه هم نمایه‌های اسامی اشخاص، عناوین آثار، و مقوله‌های تخصصی حوزه کتابخانه‌های دیجیتالی به ترتیب الفبای فارسی و انگلیسی آمده است. اطلاعات مذکور، می‌تواند به پژوهشگران، اساتید، دانشجویان و حتی سیاست‌گذاران در این عرصه کمک کند تا در صورت لزوم بتوانند مضاف بر اطلاعات آماری اشخاص و موضوعات فرعی، به مداخل مختلف رجوع کرده و متون مدنظرشان را احصا و میزان ارتباط محتوایی آن با نیازهای اطلاعاتی خود را تطبیق دهند، و همچنین از دوباره‌کاری‌ها و اتلاف منابع چه به لحاظ مالی و چه از نظر زمانی جلوگیری به عمل خواهد آمد.

همکاران در گردآوری محتواهای کتاب‌شناسی

به بار نشستن این متن از مساعدت و همراهی بسیاری از متخصصان حوزه علم اطلاعات و کتابخانه دیجیتالی بهره گرفته شده است که صمیمانه از آن‌ها قدردانی به عمل می‌آوریم. این بزرگواران با تمام مشغله‌هایی که داشته‌اند یاری کرده‌اند تا اطلاعات جامع و دقیقی در این کتاب‌شناسی تهیه و ارائه شوند. از جمله این افراد می‌توان به دکتر حمیدرضا رادفر، دکتر یعقوب نوروزی، دکتر میترا صمیعی، دکتر محسن حاجی‌زین‌العابدینی، دکتر علیرضا اسفندیاری مقدم، دکتر محمدمهدی جهانی یکتا، دکتر قاسم خادم رضوی، دکتر عمار جلالی‌منش، دکتر عصمت مومنی، دکتر نرگس نشاط، دکتر زهرا اباذری، دکتر فاطمه فهیم‌نیا، دکتر زویا آبام، دکتر حسین مرادی‌مقدم، دکتر محمد زره‌ساز، دکتر رضا رجبعلی‌بگلو، دکتر لیلا نعمتی انارکی، دکتر محبوبه قربانی، دکتر رضا خانی‌پور، دکتر ثریا ضیایی، دکتر محمد اعظمی، دکتر موسی یمین‌فیروز، حامد علیپور حافظی، امیرمهدی عنبری، علیرضا انتهای، علی مردانی‌نژاد، صلاح محمدپور و بیش از ۱۵۰ پژوهشگر دیگر اشاره کرد که مراجعه به سوابق علمی و پژوهشی آن‌ها کمک نمود تا اطلاعات تکمیلی در مورد آثار شناسایی و در این کتاب‌شناسی گنجانده شوند. همچنین، از همکاری مدیران وقت گروه‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه‌ها، رؤسا و کتابداران مراکز اسناد و کتابخانه‌های ملی ایران، مجلس شورای اسلامی، موزه ملی ملک، دانشگاه‌های تهران، صنعتی امیرکبیر، صنعتی مالک اشتر، الزهرا (س)، علامه طباطبائی (ره)، تربیت مدرس، خوارزمی، شهیدبهشتی، شاهد، تبریز، قم، فردوسی مشهد، اصفهان، یزد، شیراز، بیرجند، شهیدچمران اهواز، شهیدباهنر کرمان، علوم پزشکی تهران و ایران، علوم پزشکی بابل، علوم پزشکی تبریز، پیام نور مشهد، غیرانتفاعی امام رضا (ع) مشهد، آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، آزاد اسلامی واحد تهران‌شمال، آزاد اسلامی واحد همدان، آزاد اسلامی

واحد خوی، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)، سرای اهل قلم، مؤسسه خانه کتاب و انتشارات تخصصی کتابدار و چاپار به جهت در اختیار قرار گذاشتن منابع و چکیده آثار، کمال تشکر را داریم. در انتها از سرکار خانم معصومه سیدی که در بخشی از کدگذاری آثار کمک شایانی به اینجانبان کرده‌اند، بسیار سپاسگزاریم.

پیشنهادهای برای اصلاح

من حیث المجموع، اهتمام ما در تدوین این پایگاه بر آن بوده است تا جامعیت مطلوبی در پوشش موضوعی آثار حوزه کتابخانه دیجیتال ایران حاصل آید و از مانعیت مکفی برای ورود منابع نامرتببط برخوردار باشد. با این وجود، امکان دارد آثاری در این حوزه منتشر شده باشند که علی‌رغم تلاش فراوان ما شناسایی نشده باشند و نتیجتاً در کتاب‌شناسی حاضر ممکن است جای آن‌ها خالی باشد. از طرفی، برخی از مدخل‌ها فاقد چکیده هستند که دلیل اصلی آن عدم دسترسی به اصل منبع بوده که مانع از این شده تا بتوانیم چکیده‌ای برای آن‌ها تدوین نمائیم. بر همین مبنا، از تمام صاحبان این آثار تقاضا می‌شود چکیده و یا نسخه‌ای از اثر خویش را برای ما ارسال نمایند تا بتوانیم در ویرایش بعدی و یا آثار دیگری که از این کتاب‌شناسی منبعث می‌شوند از آن‌ها بهره‌مند گردیم.

ارتباط با ما:

مهدی علیپور حافظی

(Meh.hafezi@gmail.com)

هادی رمضانی

(Hadiramazani14@gmail.com)

تابستان ۱۳۹۸

روش و دامنه کار

همان‌طور که پیش‌تر بیان شد، کتابخانه دیجیتال به جهت کتابخانه بودن و نیز دیجیتالی بودن گستره بسیار وسیعی از منابع را می‌تواند شامل شود. تنوع رشته‌های تخصصی مرتبط با موضوع کتابخانه‌های دیجیتالی باعث شده‌اند تا شناسایی و دسترسی به تمام مدارک این حیطه فعالیتی طاقت‌فرسا و دشوار باشد. از این منظر با مرور در منابع می‌توان آثاری را پیدا کرد در عین اینکه به لحاظ مضمون به حوزه کتابخانه دیجیتال پرداخته‌اند، ولی عنوان کتابخانه دیجیتال به آن‌ها اطلاق نشده است. به این ترتیب، ضروری بود تا تدابیری اندیشیده شود تا ضمن مراعات محدوده موضوعی کتاب‌شناسی بتوان تمام آثار وابسته را در این متن جای داد. از سویی، به دلیل فقدان پایگاه اطلاعاتی جامعی که تمام آثار مرتبط را در خود جای داده باشد، تلاش شد تا تمام مراجع مرتبط که بتوان از طریق آن‌ها به آثار حوزه مزبور دست یافت، مدنظر قرار بگیرند. محدوده پوشش زمانی کتاب‌شناسی نیز یکی دیگر از مسائلی بود که در تدوین این کتاب‌شناسی به عنوان یک چالش مطرح بود، زیرا منابعی در این حوزه در

گذشته منتشر شده‌اند که امروزه نسخه دیجیتالی و یا حتی چاپی از آن‌ها در دسترس نیست و به ندرت می‌توان به نسخه‌ای از آن‌ها دست پیدا کرد. از همین روی، حجم بسیار بالایی از فعالیت در این زمینه مورد نیاز بود تا بتوان تمام منابع مرتبط را شناسایی کرد.

مدخل‌های معرفی شده در این کتاب‌شناسی ملی، مشتمل بر تمامی آثار پژوهشگران وابسته به نهادهای ایرانی است که دست‌کم یک اثر فارسی یا انگلیسی از قبیل کتاب، پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد و دکتری، طرح پژوهشی، مقاله نشریات و همایش‌های داخلی و بین‌المللی را تا انتهای سال‌های ۱۳۹۵ شمسی یا ۲۰۱۶ میلادی در حوزه کتابخانه دیجیتالی راهنمایی، مشاوره، گردآوری، ویراستاری، ترجمه و یا تألیف کرده‌اند. در گام نخست، به جهت افزایش اثربخشی جست‌وجو و احراز تمام آثار مرتبط با این زمینه و ممانعت از ورود مدارک نامرتب، کلیدواژه‌های جست‌وجوی منابع در پیشینه‌های کتاب‌سنجی و علم‌سنجی مربوط به این حوزه مورد بررسی قرار گرفتند و برای جرح و تعدیل آن‌ها از نظرات و کلیدواژه‌های پیشنهادی خبرگان موضوعی استفاده شد. در این چارچوب، اصطلاحات «خودکار، اینترنتی، تحت وب، شبکه‌ای، پیوسته، برخط، آنلاین، نامرئی، پنهان، الکترونیک، رقمی/رقومی، سایبری، دیجیتالی، هیبریدی/هایبریدی، ترکیبی، دوگانه، دورگه، ۲۴ ساعته، ۲۴×۷، بدون کاغذ، بدون دیوار، اسمارت (هوشمند)، دیجیتالی‌سازی یا دیجیتالی‌سازی/رقومی‌سازی یا رقمی‌سازی، آینده، مجازی، ابری، پورتال/پرتال، نسل جدید، دیجی‌کوال» در مجاورت با «کتابدار، کتابخانه و آرشیو» و کلیدواژه‌های «Archiv*, Librar*, Cloud, D-Lib, E-Lib, Electronic, Virtual, Digital» در مجاورت با «برای جست‌وجوی ساده و پیشرفته آثار در پایگاه‌های اطلاعاتی داخلی^۵ و خارجی^۶ و همچنین مجموعه مقالات همایش‌های ایفلا^۷ و همایش‌های تخصصی کتابخانه‌های دیجیتالی برگزار شده در کشور به کار رفت. از آنجا که برخی از این پایگاه‌ها اطلاعاتی چکیده یا متن کامل مدارک را در اختیار قرار نمی‌دادند (برخی از مدارک هم بودند که به صورت الکترونیکی منتشر نمی‌شدند و از ردیابی مآخذ پایانی سایر منابع شناسایی شده بودند)، برای گردآوری نسخه‌های کامل چاپی آن‌ها به دانشگاه‌ها و سازمان‌های مربوطه مراجعه و یا با مدیران وقت گروه‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه‌ها، رؤسا و کتابداران آن‌ها ارتباط الکترونیکی یا تلفنی برقرار گردید (مراکز اسناد و کتابخانه‌های ملی ایران، مجلس شورای اسلامی، موزه ملی ملک، دانشگاه‌های تهران، صنعتی امیرکبیر، صنعتی مالک اشتر، الزهرا، علامه طباطبائی، تربیت مدرس، خوارزمی، شهیدبهشتی، شاهد، تبریز، قم، فردوسی مشهد، اصفهان، یزد، شیراز، بیرجند، شهیدچمران اهواز، شهیدباهنر کرمان، علوم پزشکی تهران و ایران، علوم پزشکی بابل، علوم پزشکی تبریز، پیام نور مشهد، غیرانتفاعی امام رضا (ع) مشهد، آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، آزاد اسلامی واحد تهران‌شمال، آزاد اسلامی واحد همدان، آزاد اسلامی واحد خوی، پژوهشگاه

^۵. فهرست عمومی و کتابخانه دیجیتالی سازمان اسناد و کتابخانه ملی، پایگاه‌های اطلاعاتی ایران‌داک، جهاد دانشگاهی، پرتال جامع علوم انسانی، نورمگز، مگیران، کتابخانه مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری، بانک نشریات فارسی (نمایه)، بانک اطلاعاتی پایان‌نامه‌های علوم پزشکی کشور، سیستم یکپارچه کتابخانه‌های دانشگاه آزاد اسلامی (سیکا)، پایگاه استنادی علوم جهان اسلام، سیولیکا

^۶. Web of Knowledge, Scopus, PubMed, Google scholar, Emerald, Springer, Sciencedirect, Ebsco, IEEE, Proquest, LISA, <http://www.dlib.org/>

^۷. International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA)

علوم و فناوری اطلاعات ایران، سرای اهل قلم، مؤسسه خانه کتاب و انتشارات تخصصی کتابدار و چاپار). علاوه بر موارد گفته شده، برای اطمینان کامل از اینکه مطالعات حوزه مزبور از قلم نیفتاده باشند، کنکاش در رزومه قریب به ۱۷۰ نفر از متخصصان حوزه علوم رایانه و اطلاعات نیز مدنظر قرار گرفت؛ همچنین، سیاهه‌ای از مجلات حوزه علم اطلاعات و کتابداری تهیه و برای تورق تمامی شماره‌های منتشره به وبگاه آن‌ها مراجعه شد. بعد از غربال آثار نامرتب توسط خبرگان، حاصل آن بازیابی ۱۱۹۵ مدرک به زبان‌های فارسی و انگلیسی بود. با توجه به اینکه مجموعه حاضر از جمله کتاب‌شناسی‌های جامع و گزارمانی است، سعی گردید هر اثری که در کتاب‌شناسی ارائه می‌شود شامل اطلاعات کامل کتاب‌شناختی به انضمام چکیده باشد. سپس برای تمام مدخل‌هایی که فاقد چکیده بودند ولی متن کامل آن‌ها در دسترس بود، چکیده مناسبی تحریر شد. در نهایت، تعداد بسیار محدودی از آثار فاقد چکیده باقی مانده‌اند که البته به اکثر صاحبان آن‌ها نامه الکترونیکی ارسال شده است که پاسخگو نبوده‌اند.

در قسمت نمایه الفبایی اشخاص، اسامی مؤلفان، استادان راهنما و مشاور، گردآورندگان، مترجمان، ویراستاران که با شکل‌های مختلف نگارش شده بودند، شناسایی و عمل یکسان‌سازی آن‌ها انجام پذیرفت.

○ به‌طور کلی نامی را که شخص به‌طور معمول به آن شهرت داشت و غالباً همان شکل را در آثار خود به کار گرفته، انتخاب شده است. برای مثال هرگونه القاب اشرافی، افتخاری، علمی و نظایر آن مانند: دکتر، مهندس، سید، سیده و غیره که همراه نام می‌آید باید حذف شود، ولی در این کتاب‌شناسی عبارت «سید» و «سیده» از آغاز نام کوچک حذف نشده است، مانند: «طاهری، سیدمهدی»، «قاضی میرسعید، سیدجواد» و «کشفی، سیده‌هاجر».

○ اشخاصی که نام خانوادگی مرکب چندعنصری داشته‌اند و در برخی از آثار تنها یک عنصر را استفاده کرده‌اند، سعی شد تا نام خانوادگی مرکب (با پسوند) برگزیده شود. مانند: «رسولی، زهره» به «رسولی جامبری، زهره».

○ در برگردان نام مؤلفان خارجی، تلاش گردیده تا شکل‌های دیگر نیز کنار آن‌ها آورده شود. مانند: والاس، فیلیپ (والس، فیلیپ).

○ نام اشخاصی که از نظر املائی به شکل‌های مختلف آمده‌اند، سعی شد تا به آن صورتی که خود شخص برگزیده و در بیشتر آثار به کار برده است تغییر یابد. مانند: «طباطبائی امیری، فائزه‌السادات» و «طباطبائی امیری، فائزه‌السادات».

○ در شناسه‌هایی که نام خانوادگی و نام کوچک آن‌ها مشابه بود، با توضیحگر مناسبی از همدیگر متمایز گردیدند. مانند:

Abbasi, M (Department of forestry, Natural resource and Earth Science Faculty,
University of Shahre-Kord, Shahre-Kord, Iran)

Abbasi, M (Department of Information Technology, Engineering Faculty,
University of Tehran, Tehran, Iran).

به‌منظور جلوگیری از پراکندگی حوزه‌های موضوعی و به‌دلیل نبود اصطلاحنامه‌های تخصصی مدون برای کتابخانه‌های دیجیتالی در ایران و جهان، و قرار گرفتن این حوزه به‌عنوان یک مقوله فرعی در نظام‌های موضوعی

«لیستا»^۸، «ایستا»^۹ و «ای سیس»^{۱۰}، تصمیمات لازم برای ساخت سیاهه موضوعی جامع حوزه مزبور اتخاذ شد. برای نیل به این مهم، در مرحله نخست، مرور بخشی از مدارک گردآوری شده در کتاب‌شناسی مدنظر قرار گرفت و در مرحله بعد از منابع خارجی برای تکمیل و دسته‌بندی اولیه مفاهیم و محورهای موضوعی این حوزه استفاده شد (تاج‌الدینی و سادات‌موسوی ۱۳۹۰؛ رضانی و علیپور حافظی ۱۳۹۲؛ شیخ‌شعاعی و همکاران ۱۳۹۲؛ عربی Chowdhury & Chowdhury ۱۹۹۹; Arms ۲۰۰۰; Borgman ۲۰۰۰; Bawden & ۱۳۹۴ Rowlands ۱۹۹۹ quoted in Muir ۲۰۰۱; Chowdhury & Chowdhury ۲۰۰۲; Fox & Urs ۲۰۰۲; Shiri ۲۰۰۳; Witten & Bainbridge ۲۰۰۳; Chen ۲۰۰۴; Lesk ۲۰۰۴; Liu ۲۰۰۴; Chen & Zhou ۲۰۰۵; Tedd & Large ۲۰۰۵; Nagatsuka & Kando ۲۰۰۶; Pomerantz et al. ۲۰۰۶; Bearman ۲۰۰۷; Candela et al. ۲۰۰۷; Isfandyari-Moghaddam & Bayat ۲۰۰۸; Mahesh & Mittal ۲۰۰۸; Dong ۲۰۰۹; Li Liew ۲۰۰۹; Su ۲۰۰۹; Theng et al. ۲۰۰۹; Lee, Kim & Kim ۲۰۱۰; Qiu & Ma ۲۰۱۰; Qiu & Wang ۲۰۱۰; Zhang & Lv ۲۰۱۰; Liu & Zhang ۲۰۱۱; Wei & Wei ۲۰۱۱; Zhao & Zhang ۲۰۱۱; Liu, Hu & ۲۰۱۳ (Wang ۲۰۱۲; Nguyen ۲۰۱۳).^{۱۱} برای برآورد روایی و بینشی جامع در مورد مقوله‌های موضوعی کتابخانه‌های دیجیتالی، سیاهه تنظیم‌شده توسط اعضای پنل خبرگان^{۱۲} مورد حک و اصلاح قرار گرفت. کارشناسان براساس نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند و معیار انتخاب آن‌ها تخصص در رشته‌های مرتبط و همچنین آشنایی کامل با کتابخانه‌های دیجیتالی بود. دسته‌بندی مقوله‌های اصلی و فرعی حوزه کتابخانه‌های دیجیتالی در جدول ۱ نشان داده شده است.^{۱۳}

^۸. Library, Information Science & Technology Abstracts (LISTA)

^۹. Information Science & Technology Abstract (ISTA)

^{۱۰}. American Society for Information Science (ASIS)

^{۱۱}. علیپور حافظی، مهدی؛ رضانی، هادی؛ و مومنی، عصمت (۱۳۹۶). ترسیم نقشه دانش حوزه کتابخانه‌های دیجیتالی در ایران: تحلیل هم‌رخدادی واژگان. *پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات*، ۳۳ (۲)، ۴۵۳-۴۸۸.

^{۱۲}. متشکل از ۴ نفر متخصص علم اطلاعات و دانش‌شناسی (میترا صمیعی و مهدی علیپور حافظی: اعضای هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبائی، یعقوب نوروزی: عضو هیأت علمی دانشگاه قم، محسن حاجی‌زین‌العابدینی: عضو هیأت علمی دانشگاه شهیدبهشتی)، ۲ نفر متخصص فناوری اطلاعات و ارتباطات (محمد مهدی جهانی یکتا: دکتری مهندسی برق از دانشگاه صنعتی شریف، عمار جلالی‌منش: عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران)، یک نفر متخصص نرم‌افزار (امیرمهدی عنبری) و یک نفر متخصص حقوق و علوم قضایی (قاسم خادم رضوی: عضو هیأت علمی دانشگاه علوم قضائی و خدمات اداری).

^{۱۳}. برای کسب اطلاعات بیشتر راجع به محورهای موضوعی و مطالعه بیشتر در مورد هر یک از آن‌ها می‌توان به منابع زیر مراجعه کرد:

آرمز، ویلیام وای. (۱۳۸۱). *کتابخانه‌های دیجیتالی* (فرزانه شکوری، مهدی علیپور حافظی، آذین قاضی‌میرسعید، سکینه کریمی، و یعقوب نوروزی، مترجمان). تهران: قو؛ چاپار.

علیپور حافظی، مهدی (۱۳۹۰). *کتابخانه‌های دیجیتالی: مبادله اطلاعات*. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی.

علیپور حافظی، مهدی (۱۳۹۷). *طراحی کتابخانه دیجیتالی*. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی.

کار نمایه‌سازی موضوعی منابع نیز به‌صورت دستی انجام گرفت و با توجه به‌عنوان و چکیده پایان‌نامه‌ها و طرح‌های پژوهشی و متن کامل کتاب‌ها و انواع مقالات توصیف‌گرهای مناسب به هر مدرک اختصاص داده شد؛ بسته به اینکه هر مدرک به چند موضوع فرعی از دانش کتابخانه‌های دیجیتالی پرداخته باشد، تعداد مدخل‌های آنها در نمایه موضوعی متغیر بوده است. در مورد نمایه‌سازی کتاب‌ها، باید گفت به‌دلیل اینکه کتاب‌ها فصول زیادی داشته و در مورد سرفصل‌های مختلفی بحث می‌کنند، تعداد مدخل‌های بعضی از آنها به هشت مورد نیز رسیده است. به‌عنوان مثال کتاب «طراحی کتابخانه الکترونیکی» که توسط حمیده احتشام در سال ۱۳۹۳ منتشر شده (ک ۷) در رده‌های موضوعی «کلیات و مفاهیم»، «محتوا و مجموعه‌های دیجیتالی»، «استانداردها»، و «خدمات» قرار گرفته است. این به آن معنی است که کتاب مذکور ضمن پرداختن به تعاریف کتابخانه الکترونیکی و عوامل دخیل در آن، دارای محتواهایی در ارتباط با سه حوزه موضوعی دیگر است. با این دیدگاه، کتاب مذکور می‌تواند برای افرادی مفید باشد که به دنبال اطلاعاتی در حوزه محتوا و مجموعه‌های دیجیتالی، استانداردهای کتابخانه‌های دیجیتالی و خدمات آنها هستند. در مرحله موضوع‌دهی یا به اصطلاح نمایه‌سازی، به‌منظور اطمینان از صحت توصیف‌گرهای اختصاص‌یافته به مدارک، سیاهه‌های موضوعی پس از موضوع‌دهی به مدارک دوباره در اختیار متخصص موضوعی قرار داده شدند تا بار دیگر اصلاحات لازم صورت بگیرد.

جدول ۱. مقوله‌های اصلی و فرعی حوزه کتابخانه‌های دیجیتالی

گروه‌های موضوعی	Subject Categories
۱. کلیات و مفاهیم کتابخانه‌های دیجیتالی	۱. Generalities and concepts of digital libraries
۲. معماری، سیستم‌ها، ابزارها و فناوری‌ها	۲. Architecture, systems, tools and technologies
۱-۲. معماری و طراحی سیستم‌های نرم‌افزاری	۲-۱. Architecture and software systems design
۲-۲. معماری شبکه باز برای محیط‌های اطلاعاتی جدید	۲-۲. Open network architecture for new information environments
۳-۲. فناوری‌های جستجو و بازیابی	۲-۳. Search and retrieval technologies
۴-۲. سیستم‌های بازیابی اطلاعات چندرسانه‌ای	۲-۴. Multimedia information retrieval systems
۵-۲. سیستم‌های مدیریت محتوا	۲-۵. Content management systems
۶-۲. سیستم‌های هوشمند نمایه‌سازی و	۲-۶. Intelligent systems for abstracting

and indexing and information filtering	چکیده‌نویسی و پالایش اطلاعات
۲-۷. Knowledge observatory systems	۲-۷. سیستم‌های رصد دانش
۲-۸. Knowledge representation systems	۲-۸. سیستم‌های بازنمون دانش
۲-۹. Secure systems	۲-۹. سیستم‌های امن
۲-۱۰. Digital preservation systems	۲-۱۰. سیستم‌های حفاظت دیجیتالی
۲-۱۱. Interoperability technologies	۲-۱۱. فناوری‌های میانکنش‌پذیری
۲-۱۲. User interfaces, visualization and interactive relationships	۲-۱۲. رابط‌های کاربری، بصری‌سازی و روابط دوسویه
۲-۱۳. Open-source software	۲-۱۳. نرم‌افزارهای منبع باز
۲-۱۴. Hardware equipments	۲-۱۴. تجهیزات سخت‌افزاری
۳. Digital content and collections	۳. محتوا و مجموعه‌های دیجیتال
۳-۱. Management, policy and strategy of collection development	۳-۱. مدیریت، خط‌مشی و راهبرد توسعه مجموعه
۳-۲. Identifying collections of information	۳-۲. شناسایی مجموعه‌های اطلاعاتی
۳-۳. Determine strategies for sustainable and scalable collections	۳-۳. تعیین راهبردهایی برای مجموعه‌های پایدار و قابل‌سنجش
۳-۴. Development of new collections	۳-۴. توسعه مجموعه‌های جدید
۳-۵. Digital objects (Digitization / Digital base)	۳-۵. اشیاء دیجیتالی (دیجیتال‌سازی / دیجیتال پایه)
۳-۶. Electronic publishing	۳-۶. نشر الکترونیک
۳-۷. New capabilities of collection development	۳-۷. قابلیت‌های نوین توسعه مجموعه

۳-۸. Issues related to digital storage and web archiving ۳-۸. مسائل مرتبط با ذخیره‌سازی دیجیتال و آرشیو وب

۳-۹. Resource sharing ۳-۹. اشتراک منابع

۳-۱۰. Content preservation and security ۳-۱۰. حفاظت و امنیت محتوا

خدمات	۴. Services
-------	-------------

۱-۴. میانکنش‌پذیری (نحوی / معنایی)	۴-۱. Interoperability (Syntactic / Semantic)
------------------------------------	--

۲-۴. اشتراک دانش	۴-۲. Knowledge sharing
------------------	------------------------

۳-۴. خدمات سنتی در قالب خدمات نوین	۴-۳. Traditional services in the form of new services
------------------------------------	---

۴-۴. خدمات نوین	۴-۴. New services
-----------------	-------------------

نیروی انسانی متخصص	۵. Task force expert (Specialized human resources)
--------------------	--

۱-۵. آموزش و آموزش‌های ضمن خدمت	۵-۱. Education and in-service training
---------------------------------	--

۲-۵. تخصص‌های مورد نیاز	۵-۲. Required skills
-------------------------	----------------------

۳-۵. مدیریت کتابخانه‌های دیجیتالی	۵-۳. Management of digital libraries
-----------------------------------	--------------------------------------

استانداردها	۶. Standards
-------------	--------------

۱-۶. استانداردهای توسعه مجموعه	۶-۱. Digital collection development standards
--------------------------------	---

۲-۶. استانداردهای ذخیره‌سازی و آرشیو	۶-۲. Storage and archiving standards
--------------------------------------	--------------------------------------

۳-۶. قالب‌های فراداده	۶-۳. Metadata formats
-----------------------	-----------------------

۴-۶. مبادله اطلاعات	۶-۴. Interoperability
---------------------	-----------------------

۵-۶. استانداردهای نمایه‌سازی و چکیده‌نویسی	۶-۵. Abstracting and indexing standards
--	---

۶-۶. Electronic publishing standards

۶-۶. استانداردهای نشر الکترونیکی

۶-۷. Information preservation standards

۷-۶. استانداردهای حفاظت اطلاعات

۷. Users and usability

۷. کاربران و کاربردپذیری

۷-۱. Empirical studies of user interaction with digital libraries

۷-۱. مطالعات تجربی درباره تعامل کاربران با کتابخانه‌های دیجیتالی

۷-۲. Usability, accessibility and users acceptance of digital libraries

۷-۲. کاربردپذیری، دسترس‌پذیری و پذیرش کاربران در کتابخانه‌های دیجیتالی

۷-۳. User-centred support for learning, teaching and research through the convergence of virtual learning environments and digital libraries

۷-۳. پشتیبانی کاربرمبنا برای یادگیری، آموزش و پژوهش، از طریق همگرایی محیط‌های آموزش مجازی و کتابخانه‌های دیجیتال

۷-۴. Human-computer interaction

۷-۴. تعامل انسان و رایانه

۷-۵. Human-information interaction

۷-۵. تعامل انسان و اطلاعات

۸. Organization

۸. سازماندهی

۸-۱. Thesaurus and classification systems use for searching and browsing in distributed collections

۸-۱. استفاده از نظام‌های اصطلاحنامه‌ای و رده‌بندی برای جستجو و مرور در مجموعه‌های توزیع‌یافته

۸-۲. Creation of ontologies using existing thesaurus

۸-۲. ایجاد هستی‌شناسی‌ها با استفاده از اصطلاحنامه‌های موجود

۸-۳. Classification systems and specialised controlled vocabularies for knowledge representation

۸-۳. سیستم‌های رده‌بندی و کنترل واژگان خاص برای بازنمون دانش

۸-۴. Use of taxonomies to provide unified and organized access to various digital repositories

۸-۴. استفاده از تاکسونومی‌ها برای ایجاد دسترسی سازمان‌یافته به مخازن دیجیتالی متنوع

۸-۵. سیستم‌های نوین سازماندهی دانش
۸-۵. New knowledge organization systems

۸-۶. Metadata
۶-۸. فرداده

۹. Legal, organisational, economic and social issues
۹. مسائل قانونی، سازمانی، اقتصادی و اجتماعی

۹-۱. Legal issues (Financial rights / Intellectual property)
۱-۹. مسائل قانونی (حقوق مادی / حقوق معنوی)

۹-۲. Social issues (The impact of digital libraries in the community / Individuals involved in social activities)
۲-۹. مسائل اجتماعی (میزان تأثیر کتابخانه‌های دیجیتال در جامعه / نقش در فعالیتهای اجتماعی افراد)

۹-۳. Economic issues (Marketing / Competition)
۳-۹. مسائل اقتصادی (بازاریابی / رقابت)

۱۰. Evaluation of digital libraries
۱۰. ارزیابی کتابخانه‌های دیجیتال

۱۰-۱. Feasibility of creating digital libraries
۱-۱۰. امکان‌سنجی ایجاد کتابخانه‌های دیجیتال

۱۰-۲. Evaluation criteria
۲-۱۰. معیارهای ارزیابی

۱۰-۳. Comparative assessment
۳-۱۰. ارزیابی مقایسه‌ای

۱۰-۴. Evaluation software
۴-۱۰. ارزیابی نرم‌افزار

۱۰-۵. Evaluation of digital libraries (Maturity assessment / Evaluation services / Evaluate progress)
۵-۱۰. ارزیابی کتابخانه‌های دیجیتال (ارزیابی بلوغ / ارزیابی خدمات / ارزیابی فرآیند رشد)

۱۰-۶. Evaluation of user behavior
۶-۱۰. ارزیابی رفتار اطلاعاتی کاربران

شیوه تنظیم

در این کتاب‌شناسی، تمامی ۱۱۹۵ اثر ارزیابی‌شده بر مبنای نوع منابع تفکیک و ذیل آن‌ها به‌ترتیب الفبایی فارسی و انگلیسی نام خانوادگی و نام مؤلفان تنظیم شده‌اند:

○ کتاب‌ها (۷۱ عنوان)

○ پایان‌نامه‌ها (کارشناسی‌ارشد و دکتری) (۲۳۲ عنوان)

○ طرح‌های پژوهشی (۴۲ عنوان)

○ مقالات فارسی (۴۷۴ عنوان)

○ مقالات همایش‌های فارسی (۲۷۸ عنوان)

○ مقالات انگلیسی (۵۴ عنوان)

○ مقالات همایش‌های انگلیسی (۴۴ عنوان)

آثار مندرج در متن کتاب‌شناسی دارای جای‌نماهای اختصاصی هستند؛ به‌این‌ترتیب که کتاب‌ها با حرف «ک»، پایان‌نامه‌ها با «پ»، طرح‌های پژوهشی با «ط»، مقالات نشریات فارسی با «م»، مقالات همایش‌های فارسی با «ه»، مقالات نشریات انگلیسی با "P" و مقالات همایش‌های انگلیسی با "C" مشخص شده‌اند؛ این حروف نیز برحسب شماره‌هایی از عدد یک شروع و تا انتهای همان نوع قالب انتشاراتی ادامه یافته‌اند. در پس مشخصات کتاب‌شناختی و چکیده منابع، نمایه‌های الفبایی حرف‌به‌حرف اشخاص، عناوین و موضوعات فرعی حوزه کتابخانه‌های دیجیتالی نیز ارائه شده‌اند. نمایه‌های مذکور از ابزارهای مهم در بازیابی آثار جمع‌آوری‌شده هستند. نهایتاً در مداخل نمایه‌های سه‌گانه نیز همان جای‌نماها برای بازیابی اطلاعات کامل کتاب‌شناختی آثار مندرج در کتاب‌شناسی ذکر شده‌اند. این نمایه‌ها به ترتیب زیر هستند:

- نمایه اشخاص. به‌دلیل نوع نقش افراد در تولیدات این حوزه، ابتدا تفکیک بین مداخل در نام فرد صورت گرفت. به‌این‌ترتیب، شاهد حضور الفبایی نام ۱۲۱۷ مؤلف داخلی و خارجی، ۴۱ ویراستار و ۸ گردآورنده، ۱۴۹ مترجم، ۱۰۷ استاد راهنما و ۱۰۹ استاد مشاور برحسب نوع فعالیت در نمایه اشخاص هستیم. شایان ذکر است، به‌دلیل صرفه‌جویی در فضا از نوشتن عبارت «مؤلف» در جلوی نام اشخاص خودداری شد. مانند:
ک ۴۴، ک ۶۷، پ ۱۴۵، ط ۲۰، ط ۲۱، ط ۲۲، م ۳۲، م ۱۰۲، م ۲۴۵، م ۲۹۳، م ۲۹۴،
م ۲۹۵، م ۲۹۶، م ۲۹۷، م ۲۹۸، م ۲۹۹، م ۳۰۰، م ۳۰۱، م ۳۰۲، م ۳۰۳، م ۳۰۴،
م ۳۰۵، م ۳۰۶، م ۳۰۷، م ۳۰۸، م ۳۹۲، م ۴۵۱، ه ۳، ه ۵، ه ۱۱۵، ه ۱۶۹،
ه ۱۷۰

علیپور حافظی، مهدی

علیپور حافظی، مهدی
پ ۱۷، پ ۹۱، پ ۱۳۶، پ ۲۳۰
(استاد راهنما)

علیپور حافظی، مهدی
پ ۷، پ ۹، پ ۲۰، پ ۳۸، پ ۶۶، پ ۱۱۷، پ ۱۲۷، پ ۱۴۴، پ ۱۸۵، پ ۱۹۰،
پ ۲۲۰
(استاد مشاور)

علیپور حافظی، مهدی
ک ۴، ک ۱۰، ک ۱۸، ک ۲۳، ک ۳۴
(مترجم)

علیپور حافظی، مهدی
ه ۳، ه ۳۸، ه ۵۱، ه ۶۲، ه ۸۲، ه ۱۰۶، ه ۱۱۵، ه ۱۳۲، ه ۱۳۷، ه ۱۴۰،
ه ۱۴۱، ه ۱۴۲، ه ۱۶۷، ه ۱۸۱، ه ۱۸۴، ه ۱۹۳، ه ۱۹۵، ه ۱۹۶، ه ۲۱۵
(ویراستار)

هـ۲۱۷، هـ۲۲۱، هـ۲۲۳، هـ۲۴۱، هـ۲۴۴، هـ۲۴۵، هـ۲۵۴، هـ۲۵۶، هـ۲۶۰

به‌همین‌طریق، در نمایه اشخاص مؤلفانی که دارای تألیفات متعددی بوده‌اند، ابتدا جای‌نماها در قالب کتاب و بعد در قالب‌های پایان‌نامه، طرح پژوهشی، مقاله منتشر شده در نشریات فارسی، و مقالات ارائه‌شده در همایش‌های داخلی ارائه شده‌اند. سپس افرادی که علاوه‌بر آثار داخلی در نشریات و کنفرانس‌های بین‌المللی نیز تألیفاتی داشته‌اند در انتهای نمایه اشخاص در ذیل نام انگلیسی و به ترتیب مقالات نشریات و سپس مقالات کنفرانس‌ها مرتب شده‌اند.

رضایی شریف‌آبادی، ک ۵۳، م ۱۲۵، م ۱۵۶، م ۱۶۷، م ۱۶۸، م ۲۶۹، م ۲۹۲، م ۴۵۵، هـ ۱۱۳
سعید

ک ۳۶، ک ۳۷، ک ۳۸، ک ۳۹، ک ۴۰، پ ۱۳۳، پ ۱۳۴، ط ۹، ط ۱۰، ط ۱۱، ط ۱۲،
ط ۱۳، ط ۱۴، م ۲۵۸، م ۲۵۹، م ۲۶۰، م ۲۶۱، م ۲۶۲، م ۲۶۳، م ۲۶۴، م ۲۶۵، م ۲۶۶،
م ۲۶۷، م ۲۶۸، م ۲۶۹، هـ ۱۵۰، هـ ۱۵۱، هـ ۱۵۲، هـ ۲۳۴

Rezaei
Sharifabadi, S
C۴۲, C۴۱, C۳۶, C۲, P۴۴, P۴۳, P۴۲
C۴۲, C۴۱, C۴۰ Samiee, M

- نمایه عناوین. در این نمایه تمامی ۱۱۹۵ مدخل به‌ترتیب الفبایی عنوان ارائه شده‌اند. لذا افراد می‌توانند با ترتیب الفبایی عناوین فارغ از قالب مدخل‌های این کتاب‌شناسی، منبع مورد نظر خود را بازیابی کنند.
- نمایه موضوعات. مدخل‌های این نمایه نیز در ذیل دسته‌بندی ده‌گانه پنل خبرگان به نظم الفبایی فارسی و انگلیسی جای گرفته‌اند:

- کلیات و مفاهیم (۲۱۱ مدخل)
- معماری، سیستم‌ها، ابزارها و فناوری‌ها (۳۰۸ مدخل)
- محتوا و مجموعه‌های دیجیتال (۲۶۹ مدخل)
- استانداردها (۱۲۸ مدخل)
- سازماندهی (۱۲۳ مدخل)
- خدمات (۲۲۵ مدخل)
- نیروی انسانی متخصص (۱۳۴ مدخل)
- کاربران و کاربرپذیری (۲۶۷ مدخل)
- مسائل قانونی، سازمانی، اقتصادی و اجتماعی (۱۴۱ مدخل)
- ارزیابی (۳۸۳ مدخل)

